

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **Ing. A. P.**, bytom T., zast. *JUDr. M. S., advokátom, AK so sídlom v S.*, proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia odporkyne zo dňa 17. januára 2011 č. X. v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 1. februára 2011 č. X., o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Scud 40/2010-59 zo dňa 18. novembra 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Scud 40/2010-59 zo dňa 18. novembra 2011 **z r u š u j e** a v e c m u **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporkyne č. X. zo dňa 17. januára 2011 v spojení so zmenovým rozhodnutím č. X. zo dňa 1. februára 2011 a navrhovateľke nepriznal nárok na náhradu trov konania. Rozhodnutím č. X. zo dňa 17. januára 2011 odporkyňa navrhovateľke podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) priznala od 1. septembra 2010 starobný dôchodok v sume 147,20 Eur mesačne. Starobný dôchodok bol priznaný rozhodnutím č. X. zo dňa 17. januára 2011 podľa čl. 15 ods.2 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Chorvátskom o sociálnom zabezpečení (ďalej len „Zmluva“). Zmenovým rozhodnutím č. X. zo dňa 1. februára 2011 odporkyňa doplnila a zmenila výrok a odôvodnenie s tým, že starobný dôchodok priznáva podľa čl. 15 ods. 1 písm. a) Zmluvy, nakoľko navrhovateľka podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok k 18. júnu 2010 splnila len s dobou poistenia získanou len podľa právnych predpisov Chorvátskej republiky.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že navrhovateľka s rozhodnutím nesúhlasila a žiadala dôchodok priznať od 23. júla 2010 a podľa čl. 15 ods. 2 Zmluvy. K výpočtu dôchodku žiadne námietky neuviedla.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku citoval znenie čl. 15 ods. 1 písm. a) Zmluvy a ustanovenie § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 555/2007 Z.z.. Uviedol, že pretože navrhovateľka vychovala jedno dieťa a 56 rokov dosiahla 18. júna 2007, dôchodkový vek podľa § 65 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z. dosiahla pripočítaním 36 kalendárnych mesiacov k veku 56 rokov, 18. júna 2010. Pretože podľa právnych predpisov Slovenskej republiky nezískala 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia, podľa citovanej zmluvy sa prihliada pri rozhodovaní o nároku na dôchodok i k dobám zamestnania, ktoré navrhovateľka získala na území Chorvátskej republiky. Navrhovateľka ku dňu 18. júnu 2010 získala na území SR 14,9012 rokov doby poistenia a preto z tohto dôvodu nemožno aplikovať v jej prípade čl. 15 ods. 2 Zmluvy. Ak sú splnené podmienky nároku na starobný dôchodok určí orgán sociálneho zabezpečenia každého zmluvného štátu najskôr výšku starobného dôchodku. K 18. júnu 2010 navrhovateľka získala s dobou získanou podľa predpisov Chorvátskej republiky 11 854 dní, t.j. 32 rokov a 174 dní obdobia dôchodkového poistenia, čím splnila podmienky nároku na starobný dôchodok 18. júna 2010. Odporkyňa zhodnotila navrhovateľke aj dobu po vzniku nároku na starobný dôchodok, t.j. od 18. júna 2010 do 31. augusta 2010.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že neúspešnej navrhovateľke nárok na ich náhradu nepriznal.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka včas odvolanie prostredníctvom právneho zástupcu a navrhla, aby Najvyšší súd SR zmenil rozsudok krajského súdu, zrušil rozhodnutie odporkyne spolu so zmenovým rozhodnutím a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Poukázala na to, že v čase, keď odporkyňa vydávala svoje prvé rozhodnutie zo dňa 25. júna 2010 ohľadom priznania starobného dôchodku navrhovateľke, tak mala vedomosť o tom, že navrhovateľka dosiahla dobu poistenia 15 rokov na území SR, a to vzhľadom na to, že dňa 19. mája 2010 uhradila v rámci dobrovoľného dôchodkového poistenia sumu vo výške 313,50 Eur za obdobie od 19. mája 2010 do 31. augusta 2010. Vďaka tomuto doplateniu dosiahla navrhovateľka v celkovom sumári období dôchodkového poistenia na území SR obdobie 15 rokov (konkrétne 5 514 dní, čo činí 15 rokov a 39 dní), čo sa malo odraziť aj

pri výpočte starobného dôchodku navrhovateľky. Odporkyňa mala teda pri rozhodovaní o starobnom dôchodku vychádzať z článku 15 bod 2 veta prvá Zmluvy. Odporkyňa mala pri svojom rozhodovaní vychádzať z obdobia dôchodkového poistenia dosiahnutého navrhovateľkou na území SR podľa právnych predpisov SR a to v zmysle čl. 15 ods. 2 Zmluvy. Napriek tomu, že navrhovateľka dosiahla dôchodkový vek dňa 18. júna 2010, tak v čase vydania rozhodnutia odporkyne zo dňa 17. januára 2011 (ako aj zmenového rozhodnutia zo dňa 1. februára 2011) pri stanovení dňa vzniku nároku na starobný dôchodok mala odporkyňa vychádzať z toho, že tento nárok vznikol navrhovateľke dňa 23. júla 2010 (teda pri dosiahnutí 15 rokov dôchodkového poistenia podľa právnych predpisov SR). Taktiež by sa navrhovateľke potom vypočítal i vyšší dôchodok.

Podľa názoru navrhovateľky za deň vzniku nároku na starobný dôchodok sa nemá automaticky považovať deň dovŕšenia dôchodkového veku, ale deň, keď je kumulatívne splnená aj druhá podmienka uvedená v ustanovení § 62 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., a to podmienka minimálnej doby trvania dôchodkového poistenia podľa právnych predpisov SR a to doba 15 rokov. Táto podmienka sa u navrhovateľky splnila dňa 23. júla 2010 (obdobie poistenia v rokoch 1966 až 1981 v rozsahu 14 rokov 299 dní; a obdobie dobrovoľného poistenia v období od 19. mája 2010 – do 23. júla 2010 v rozsahu 66 dní). Podľa ustanovenia § 60 ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z.z. *„obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období uvedených v § 140 bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak.*

V zmysle uvedeného zákona a Zmluvy je zrejmé, že odporkyňa nemala pri výpočte starobného dôchodku navrhovateľky automaticky vychádzať z toho, že tento nárok na starobný dôchodok jej vznikol dňa 18. júna 2010, keďže nikde v zákone nie je uvedené, že Sociálna poisťovňa, ústredie má prednostne započítavať obdobie dôchodkového poistenia získaného v cudzine. Práve naopak, odporkyňa mala vychádzať z toho, že obdobie 15 rokov potrebných na vznik nároku na starobný dôchodok získala navrhovateľka z obdobia dôchodkového poistenia podľa platných právnych predpisov v rámci SR (v zmysle čl. 15 bod 2 Zmluvy).

Odporkyňa vo vyjadrení k podanému odvolaniu uviedla, že dôvody odvolania nepovažuje za opodstatnené. Podľa jej názoru krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite vec právne posúdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 OSP, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo preskúmal bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je dôvodné.

Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 555/2007 Z.z. poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Podľa ods. 7 citovaného ustanovenia zákona, žene ktorá vychovala jedno dieťa a v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2010 dovŕšila vek 56 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 56 rokov sa pripočíta d) v roku 2007 tridsaťšesť kalendárnych mesiacov.

Podľa čl. 15 bod 1 písm. a) Zmluvy č. 307/1998 Z.z. medzi Slovenskou republikou a Chorvátskou republikou o sociálnom zabezpečení ak poistenec nezíska nárok na dávku podľa právnych predpisov jednej zmluvnej strany, ale len na základe doby zabezpečenia (poistenia) získanej podľa jej právnych predpisov, nositeľ tejto zmluvnej strany spočíta aj doby zabezpečenia (poistenia) získané v súlade s právnymi predpismi druhej zmluvnej strany s prihliadnutím na článok 7 tejto zmluvy.

Podľa čl. 15 ods. 2 citovanej zmluvy ak poistenec splnil podmienku nároku na dávku podľa právnych predpisov jednej zmluvnej strany len za doby zabezpečenia (poistenia) získané podľa jej právnych predpisov, nositeľ tejto zmluvnej strany prizná dávku bez ohľadu na doby zabezpečenia (poistenia) získané podľa právnych predpisov druhej zmluvnej strany. To platí aj vtedy, ak poistenec podľa právnych predpisov druhej zmluvnej strany získa nárok na dávku podľa odseku 1 tohto článku a dávka bude vypočítaná podľa odseku 3 tohto článku.

Predmetom súdneho konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne zo dňa 17. januára 2011 č. X. v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 1. februára 2011 č. X. o priznaní starobného dôchodku. Rozhodnutím zo dňa 17. januára 2011 priznala odporkyňa navrhovateľke starobný dôchodok podľa č. 15 ods. 2 Zmluvy, pričom v zmenovom rozhodnutí zo dňa 1. februára 2011 zmenila výrok rozhodnutia zo dňa 17. januára 2011 a to tak, že priznala starobný dôchodok v zmysle čl. 15 ods. 1 písm. a)

Zmluvy. V zmenovom rozhodnutí uviedla, že navrhovateľka nezískala 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia podľa citovanej zmluvy, preto sa prihliada pri rozhodovaní o nároku na dôchodok i k dobám zamestnania získaným na území Chorvátskej republiky.

Navrhovateľka prostredníctvom právneho zástupcu podala dňa 1. marca 2011 na Krajský súd v Bratislave opravný prostriedok – návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne zo dňa 17. januára 2011 spolu so zmenovým rozhodnutím zo dňa 1. februára 2011 obe pod č. X. Uviedla, že odporkyňa nezohľadnila pri svojom rozhodovaní základný argument, ktorý bol zo strany navrhovateľky namietaný a to, že dňa 19. mája 2010 v Sociálnej poisťovni, pobočka Zvolen doplatila v rámci dobrovoľného poistenia obdobie od 19. mája 2010 do dňa 31. augusta 2010, teda obdobie 105 dní. Odhlášku tohto dobrovoľného dôchodkového poistenia podala dňa 1. júna 2010. Vďaka tomuto doplateniu dosiahla v celkovom sumári období dôchodkového poistenia na území SR obdobie 15 rokov (konkrétne 5 514 dní, čo činí 15 rokov a 39 dní), čo sa malo odraziť aj pri výpočte navrhovateľkinho starobného dôchodku.

Poukázala na to, že odporkyňa vo svojich doterajších rozhodnutiach vychádzala pri výpočte jej starobného dôchodku z ustanovení článku 15 body 1 a3 Zmluvy a to napriek tomu, že v samotnom napadnutom rozhodnutí je uvedené, že jej starobný dôchodok priznala v súlade s ustanovením článku 15 bod 2 Zmluvy. Za deň vzniku nároku na starobný dôchodok považovala automaticky deň 18. júna 2010.

Podľa jej názoru mala odporkyňa pri rozhodovaní vychádzať v prvom rade z obdobia dôchodkového poistenia dosiahnutého navrhovateľkou na území SR a to v zmysle článku 15 bod 2 veta prvá Zmluvy. Napriek tomu, že dôchodkový vek dosiahla dňa 18. júna 2010, tak v čase vydania napadnutého rozhodnutia pri stanovení dňa vzniku nároku na starobný dôchodok mala odporkyňa vychádzať z toho, že tento nárok jej vznikol dňa 23. júla 2010 (teda pri dosiahnutí 15 rokov dôchodkového poistenia na území SR) a zároveň v čase, keď už mala dosiahnuť aj dôchodkový vek. Zároveň mala za to, že na základe takto stanovených parametrov by sa jej mal vypočítať vyšší starobný dôchodok. Odporkyňa mala prednostne vychádzať z toho, že obdobie 15 rokov potrebných na priznanie nároku na starobný dôchodok získala len z obdobia dôchodkového poistenia na území SR.

Taktiež uviedla, že považuje za zmätočné aj to, že v napadnutom rozhodnutí odporkyňa uvádza, že priznáva starobný dôchodok od 1. septembra 2010, pričom z celého napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že jej vznikol nárok na starobný dôchodok od 18. júna 2010.

Odvolačí súd považuje za potrebné uviesť, že krajský súd sa dostatočne a vyčerpávajúcim spôsobom nevysporiadal s námietkou, ktorú uplatnila navrhovateľka v opravnom prostriedku a to pokiaľ sa jedná o deň vzniku nároku na starobný dôchodok ako i dobou poistenia v súvislosti s doplatením sumy v rámci dobrovoľného dôchodkového poistenia, ktoré navrhovateľka uhradila dňa 19. mája 2010. Navrhovateľka v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne tvrdila, že jej nárok na starobný dôchodok vznikol dňa 23. júla 2010, pri dosiahnutí 15 rokov dôchodkového poistenia na území SR, pričom odporkyňa jej priznala starobný dôchodok od 1. septembra 2010.

Taktiež podľa názoru odvolacieho súdu Krajský súd v Bratislave žiadnym spôsobom nezdôvodnil, prečo považoval námietku navrhovateľky týkajúcu sa právneho posúdenia dňa vzniku nároku na starobný dôchodok ako i jeho výšku v súvislosti s jej názorom ohľadne posúdenia jej nároku podľa čl. 15 ods. 2 Zmluvy, za nedôvodnú, keďže odporkyňa posúdila jej nárok na starobný dôchodok podľa čl.15 ods. 1 písm. a) Zmluvy. Svoj názor krajský súd neodôvodnil.

Rovnako krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku nevedol, prečo považoval námietku navrhovateľky týkajúcu sa konštatovania správneho orgánu, že jej priznáva starobný dôchodok od 1.septembra 2010, pričom za deň vzniku považoval deň 18.jún 2010 za nedôvodnú a vôbec sa ňou v napadnutom rozsudku nezaoberal.

Napriek tomu bez akéhokoľvek bližšieho zdôvodnenia krajský súd uviedol, že preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu dôvodov, ktoré uviedla navrhovateľka vo svojom opravnom prostriedku a dospel k záveru, že opravný prostriedok nie je dôvodný.

Procesným právom účastníka je i právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyplývajúca z ustanovenia § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku totiž znamená právo účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, a jeho porušením sa účastníkovi odníma možnosť náležite skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť

možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

Potreba riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v ktorom súd preskúmava rozhodnutie správneho orgánu vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Aj keď s ohľadom na judikatúru ESLP nie je potrebné zdôvodňovať každý argument účastníkov konania, súdne rozhodnutia musia byť odôvodnené a musia obsahovať odpovede súdu na všetky argumenty prednesené stranami, ktoré viedli k rozhodnutiu. Dôvody musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu a nie len odkazovať na určité časti zákonov (napr. rozsudok ESLP Ruiz Torija proti Španielsku z 9.12.1994).

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že takýmto postupom súdu, ktorý sa nevysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľky – ako bolo vyššie uvedené, bola navrhovateľke odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto musel napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a s § 250ja ods. 3 vetou druhou OSP zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP).

V ďalšom konaní krajský súd prejedná vec znova v medziach podaného opravného prostriedku, dôsledne sa vysporiada so všetkými námietkami navrhovateľky a znova o nej rozhodne a svoje rozhodnutie riadne odôvodní.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov tohto konania (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1, veta prvá OSP).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. júla 2012

JUDr. Jana Henčeková, PhD., v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Andrea Jánošíková